

יוסף ברודסקי מפתח את אפלטון¹

מרוסית: סיון בסקין

1

רצוני הוא לחיות, פורטונטוס, בעיר שבה הנָהר
מציץ מתחת לגֶשֶׁר, כִּיד מְשָׁרוּל קָצֵר,
וזורם למפרץ באצבעות פרוסות ככרבלת,
כמו שופן, אֶשֶׁר לא אים על איש באגרוף נסגר.

ויהיה שם בית-אופרה, שם טנור בעל פז"ם
ישיר בישר כל אריה של מריו בפתוס מגזם;
הרוֹדֵן ימחא לו כפים בתא הפרטי, נאני בשנים
הרוקות משנאה אמלמל "חמור" בלחש נזעם.

יהיו בעיר מועדון כדורגל ומועדון ימאות.
על פי העדר העשן בארבות מפעל המזוט
הייתי לומד על בואו של סוף השבוע
ומשתקשק באוטובוס, מועד ביד את השטר הכפות.

הייתי שוזר את קולי בשאגה הכללית,
מעל העבודה המוחית הממשכה בעבודה הרגלית.
מבין כל החקים שנכתבו על ידי חמורבי,
חק בעיטת העונשין הוא החק השליטי.

תהיה בעיר ספריה, ובאולמות הריקים של
הייתי נוכר בכרכים עם פסיקים בכמות כה גדולה,
ככמות המלים הגסות בשפת היומיום, שהפרוזה,
קל וחמר שירה, עדין לא מכילה.

ותהיה תחנת רכבת, שנפגעה בהפצצות-תגובה,
עם חזית יותר מרתקת מכל העולם סביבה.
והקוף הנם בתוכי היה מתעורר לפתע
למראה הדקל הירק בחלון ראוה.

כשהחרף ילביש, פורטונטוס, את העיר בלבן כללי,
אתבטל בגלריה, שם כל ציור אצילי
— בעקר של ז'ק-לואי דוד או של אנגר —
יראה ככתם לדה פרטי משלי.

לפנות ערב הייתי רועה בחלוני עדרים
של כלי רכב גועים, שימינה-שמאלה עוברים
על פני עמודים עירמים חטובים עם תסרקת דורית,
מלבינים בשלוח על בית המשפט של הערעורים.

ויהיה בית קפה עם גלידה בכלל לא רעה,
שם, אחרי שאמר, "לשם מה נזדקק למאה
העשרים, כשיש תשע-עשרה", עיני הקולגה
תתעכבנה על המזלג או על הסכין בלי תנועה.

וְיִהְיֶה בְּהִכָּרַח הַרְחֹב עִם שְׁתֵּי שׁוּרוֹת הָעֲצִים,
עִם נִימְפָה בְּתוֹךְ גְּמָחָה, וְשָׂאֵר פְּתוּפֹתַי בִּיְצִים;
וְיִהְיֶה דִּיּוֹקֵן בְּסֻלּוֹן, שִׁיתֵן מְשֹׁג לְאוֹרַח
עַל מְרֵאָה הַמְּאַרְחַת בְּנִעוּרֶיהָ הַנוֹצְצִים.

הֵייתִי מִקְשִׁיב בְּעֵנִין לְקוֹל, הַמְּסַפֵּר בְּשִׁלּוֹה קוֹרוֹת
שֶׁל דְּבָרִים שְׂאִינָם קְשׁוּרִים לְאַרוּחָה עִם גְּרוֹת,
וְהָאֵשׁ בָּאָח, פּוֹרְטוֹנְטוֹס, הֵיטָה בְּבַהֲק־שְׁנֵי צוֹבְעַת
אֶת יֶרֶק הַשְּׂמֻלָּה. וְדוֹעֶכֶת עִם הָאוֹרוֹת.

וְהַזְמַן שְׁזוֹרֵם, בְּנִגּוּד לְמִימֵי מִפֶּל,
מִיּוֹם ג' לְד' בְּקוֹר אֶפְקֵי, יוֹכֵל
לְהַחֲלִיק שֵׁם אֶת כָּל הַקְּמָטִים בְּחֻשָּׁךְ
וְלִמְחַק אֶת עֶקְבוֹתָיו שְׁלוֹ בְּחָלָל.

4

וְיִהְיוּ שֵׁם אֲנִדְרָטָאוֹת. הֵייתִי מִכִּיר בְּשֵׁמֶם
לֹא רַק אֶת פְּרָשֵׁי הָאֶרֶד, שְׁעָלוּ עַל הָאֶפֶף הַחֵם
שֶׁל הַהִיסְטוֹרִיָּה, אֲלָא גַם אֶת הַדוֹהָרִים עַל אֶרְבֶּע,
בְּהַתְחַשֵּׁב בְּסִימָן שֶׁהוֹתִירוּ בְּגוֹרְלָם

שֶׁל תוֹשְׁבֵי הָעִיר. וְכִשְׁבְּרָגֵל, אַחֲרֵי חֲצוֹת,
עִם סִיגְרִיָּה דְּבוֹקָה לְשִׁפְתַי, אָשׁוּב לְבֵיתִי בְּחוּצוֹת
הָעִיר, כְּצוֹעֵנִי בְּכַף יָד אֶקְרָא בְּסִדְקִים בְּאַסְפֵּלֶט
אֶת כָּל עֲתִידָהּ, תוֹךְ תְּנוּעוֹת גְּהוּק חֲמוּצוֹת.

וּבִיּוֹם שֶׁהֵייתִי נֹאסֵר כְּפוֹשֵׁעַ כְּבָד,
כְּנֹד, מְרָגֵל, מְזַדְּזֵן בְּשִׁלּוֹשָׁה, מוֹרֵד,
הַהֲמוֹן מְסִבִּיבִי הִיָּה מִשְׁתוֹלָל וּמְצַבִּיעַ
עָלַי בְּאַצְבַּע מוֹרָה מִיבִלֵּת, וְצוֹרַח "בּוֹגֵד!" —

הייתי שמח, ולוחש לעצמי, "יקירי,
זוהי הזדמנותך להיות בלפת הפרי,
שרק קלפתו הצגה לך בחייה;
זכר נא את כל הפרטים, כשפיהך "Vive la Patrie!"

1976

יוסף ברודסקי (1940-1996).

¹ שיר זה, הבנוי רצף של מרובעים, מייצג את יחסו של יוסף ברודסקי לזמן ולביטויי הארכיטקטוניים האהובים עליו. סופו הבלתי־נמנע של הגיבור, שהוא גם סופו הבלתי־נמנע של הזמן הפרטי שלנו, הוא כסופו של דרייפוס המוקע והמוכה, כלומר, בזעקה העיקשת: "החי המולדת!" בשעת הרדיפה וההשפלה על ידי הממסד וההמון. על ברודסקי עצמו (1940-1996), ראו הערה בשולי השיר "שעתיים במאגר" (עמ' 114).